

ACORD 218/2009, DE 14 D'OCTUBRE, DEL PLE DEL CONSELL
DE L'AUDIOVISUAL DE CATALUNYA

Tractament informatiu de la fumigació d'uns camins a Nules (Castelló) en l'edició del 15 de setembre de 2009 del programa *La mañana de La 1*.

Fets

El Servei d'Anàlisi de Continguts del Consell de l'Audiovisual de Catalunya, mitjançant l'Informe 93/2009, d'1 d'octubre, sotmet a anàlisi el tractament informatiu de la notícia de la fumigació d'uns camins al municipi de Nules (Castelló) emesa el 15 de setembre de 2009, de les 13.50.41 a les 13.54.35 hores, en el programa *La mañana de La 1*.

Concretament, l'Informe estableix que el programa esmentat en "l'edició del 15 de setembre de 2009 va informar sobre la notícia de la fumigació d'uns camins al municipi de Nules (Castelló) de les 13.50.41 a les 13.54.35 hores. Els copresentadors, Mariló Montero i José Ángel Leiras, introdueixen la notícia des del plató. Després s'emeten imatges dels camins i horts que han estat fumigats on apareixen dones assegudes o dretes al costat de les vies. Aquestes imatges van acompanyades d'una veu en off que narra la notícia. També recullen les declaracions d'una dona, de les quals es desprèn que es dedica a la prostitució, i d'un home, veí de la localitat. A continuació, la presentadora, Mariló Montero, entrevista l'alcalde de Nules (Castelló)".

De l'anàlisi efectuada, se n'extreuen les conclusions generals següents:

- ***Pel que fa a l'ús de sistemes d'ocultació de la identitat***

Segons la literalitat de l'Informe, es detecta, pel que fa a aquest extrem, el següent:

"- Que apareixen plans amb imatges de quatre dones, que el programa relaciona amb l'exercici de la prostitució a través d'una veu en off, on no s'han fet servir sistemes per a l'ocultació de la seva identitat (a les 13.51.16 h i a les 13.52.01 h).

- Que apareix una imatge amb una dona que camina pel voral d'una carretera i es tapa el rostre per no ser gravada a les 13.52.03 h.

- Que apareix un insert d'una dona, a les 13.51.25 h, on no es pot reconèixer el seu rostre, atès que s'ha utilitzat un pla d'escorç com a sistema d'ocultació de la seva identitat".

- ***Pel que fa a la presència de diferents elements que podrien ser susceptibles de vulnerar la dignitat de les dones al·ludides al llarg de la notícia***

L'Informe determina, en relació amb aquesta qüestió, el següent:

"- El programa sobreimprimeix el titular següent en la part inferior de la pantalla de les 13.51.02 a les 13.54.31 h:

Pesticidas para evitar prostitutas. Hartos de que invadan sus huertos, las combaten como a las "malas hierbas".

- El programa introdueix la notícia, a les 13.50.41 h, amb el diàleg següent entre els copresentadors:

José Ángel Leiras: "*¿Tú, Mariló, para qué utilizas el pesticida?*"

Mariló Montero: "*Pues para matar bichos.*"

José Ángel Leiras: "*Bien, para matar bichos.*"

Mariló Montero: "*Cucarachas y cosas de esas.*"

José Ángel Leiras: "*Pues... ¡Pues no! En Nules, un pueblo de Castellón, no lo utilizan para matar bichos. Han hecho del pesticida un arma para luchar contra algo ¡Vean! ¡Es insólito!*"

Consideracions jurídiques

1. L'apartat 4 de l'article 20 de la Constitució espanyola (en endavant, CE) estableix com a límit al dret a la llibertat d'informació i d'expressió el respecte als drets reconeguts en el títol I del text constitucional. Concretament, pel que fa al cas que ens ocupa, el dret a la dignitat de la persona, el dret a la igualtat i els drets a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge (art. 10, 14 i 18 CE, respectivament).

L'establiment d'aquestes limitacions, en l'exercici dels drets a la llibertat d'informació i d'expressió, vincula especialment els prestadors de serveis de comunicació audiovisual. Així, la Llei de l'Estat 17/2006, de 5 de juny, de la ràdio i la televisió de titularitat estatal, estableix que el servei públic de ràdio i televisió de titularitat estatal és un servei essencial per a la comunitat i la cohesió de les societats democràtiques, que té per objecte, entre d'altres, promoure el pluralisme, la participació i la resta de valors constitucionals (apartat 1 de l'article 2) i, en l'exercici de la seva funció de servei públic, la Corporació RTVE ha de promoure, entre d'altres, el coneixement i difusió dels principis constitucionals i dels valors cívics, i fomentar la protecció i salvaguarda de la igualtat entre homes i dones, tot evitant qualsevol mena de discriminació (apartat 2 de l'article 3).

La concreció de l'objectiu esmentat per l'apartat 1 de l'article 2 de la Llei de l'Estat 17/2006, de 5 de juny, es troba en el *Mandato-marco a la Corporación RTVE*, previst en l'article 4 de la Llei 17/2006, de 5 de juny, en vigor des de l'1 de gener de 2008, que, a aquest efecte, determina que "la Corporación RTVE mantendrá una posición activa en la defensa y difusión de los valores recogidos en nuestra Constitución y se atenderá en la elaboración y difusión de sus contenidos a los principios que definen el ordenamiento jurídico vigente y, muy especialmente, al título preliminar y al título primero de la Constitución española" (art. 8). Concretament, determina que "la Corporación RTVE garantizará el más escrupuloso respeto al derecho de todas las personas al honor, la intimidad personal y familiar y la propia imagen. Sólo se informará de aspectos relativos a la vida privada cuando los hechos sean de interés general, de relevancia pública, de interés informativo o su difusión sea expresamente autorizada por el titular del derecho" (art. 4). D'altra banda, estableix el compromís amb la igualtat de dones i homes en el sentit següent: "la Corporación RTVE velará interna y externamente por la transmisión de una imagen igualitaria, plural y no estereotipada de mujeres y hombres en la sociedad, y promoverá el conocimiento y la difusión del principio de igualdad entre mujeres y hombres" (art. 15).

2. Amb relació al respecte als drets a l'honor, a la intimitat i a la pròpia imatge, la Llei orgànica 1/1982, de 5 de maig, de protecció civil d'aquests drets, estableix que tenen la consideració d'intromissions il·legítimes, entre d'altres, la captació, reproducció o publicació per fotografia, film o qualsevol altre procediment, de la imatge d'una persona en llocs o moments de la seva vida privada o fora d'ells, llevat dels casos previstos expressament a la pròpia llei, i la imputació de fets o la manifestació de judicis de valor a través d'accions o expressions que, de qualsevol manera, lesionin la dignitat d'una altra persona i en menyscabin la fama o atemptin contra la seva pròpia estimació (art. 7).

D'altra banda, pel que fa a l'objectiu d'igualtat entre dones i homes, com a principi jurídic universal, el títol III de la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, inclou mesures de foment d'aquesta igualtat en els mitjans de comunicació social, amb regles específiques per als de titularitat pública, així com instruments de control dels supòsits de publicitat de contingut discriminatori. Concretament, l'article 36 de la Llei determina que "els mitjans de comunicació social de titularitat pública han de vetllar per la transmissió d'una imatge igualitària, plural i no estereotipada de dones i homes a la societat, i promoure el coneixement i la difusió del principi d'igualtat entre dones i homes". Així mateix, pel que fa a la programació de la Corporació RTVE, estableix com a objectius que s'han d'assolir reflectir adequadament la presència de les dones en els diversos àmbits de la vida social, utilitzar el llenguatge de forma no sexista, adoptar, mitjançant l'autoregulació, codis de conducta tendents a transmetre el contingut del principi d'igualtat i col·laborar amb les campanyes institucionals dirigides a fomentar la igualtat entre dones i homes i a eradicar la violència de gènere.

D'acord amb la lletra *n* de l'article 10 de la Llei 2/2000, de 4 de maig, del Consell de l'Audiovisual de Catalunya, una de les funcions d'aquest Consell consisteix a: "Instar les altres autoritats reguladores o les administracions públiques amb competències en mitjans de comunicació audiovisual, les emissions dels quals es difonguin a Catalunya i no restin subjectes a l'autoritat del Consell, a promoure l'adopció de les mesures adequades davant les conductes contràries a la legislació relativa a la programació i la publicitat audiovisuals."

En conseqüència, el Ple del Consell de l'Audiovisual de Catalunya ha adoptat els següents

ACORDS

1. Instar la Subdirecció General de Mitjans Audiovisuals del Ministeri d'Indústria, Turisme i Comerç, per tal que, si escau, adopti les actuacions que consideri oportunes davant d'una possible vulneració del dret a la dignitat de la persona, el dret a la igualtat i els drets a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge arran del tractament informatiu de la notícia de la fumigació d'uns camins al municipi de Nules (Castelló) emesa el 15 de setembre de 2009 en el programa *La mañana* de La 1.
2. Notificar aquest Acord al Ministeri d'Indústria, Turisme i Comerç.

Barcelona, 14 d'octubre de 2009

Ramon Font Bové
President

Santiago Ramentol Massana
Conseller secretari

